

Forskerinterview

Samfundsvidenskabelige forskere undersøger den verden og virkelighed, vi lever i. Journalist Lars Lønstrup interviewer en ny forsker i hvert andet nummer af DJØF Bladet. Se tidligere forskerinterviews her: www.djoef.dk/forskerinterview

Af Lars Lønstrup, freelancejournalist / Foto Michael Daugaard

Sejre vigtigere end økonomi

De økonomiske love gælder ikke i fodbold- og sportsøkonomien. Erhvervsfolk og politikere vil dække huller på hundredvis af millioner kroner, hvis bare yndlingsholdet vinder på banen. Det siger samfunds- og sportsforskeren Rasmus K. Storm.

I hvilken branche er investorerne tilfredse med et udbytte på 22 millioner kroner, når de har investeret 1,2 milliarder kroner?

Fodbold selvfølgelig – eller håndbold, ishockey og andre populære sportsgrene. Sportsøkonomi følger nemlig helt andre love og logikker end normal økonomi.

Rasmus K. Storm forsker i sportsøkonomi og er cand.scient.adm. og ph.d.-stipendiat ved Institut for Idræt og Biomekanik på Syddansk Universitet. Til daglig arbejder han som senioranalytiker på Idrættens Analyseinstitut, der er en selvejende institution under Kulturministeriet.

Hvem har råd til at investere 1,2 milliarder kroner mod at indkassere et udbytte på sølle 22 millioner kroner?

”Det har en bred kreds af investorer bag fodboldklubberne i den danske Superliga. Pengene er tilført i form af aktiekapital over de seneste ti år, men kun investorerne i FCK har oplevet at få udbetalt udbytte. Resten af pengene er gledet ind i klubbernes drift. En alternativ mulighed for fortjeneste er, at investorerne kan sælge deres aktier med gevinst. Men selv når man tager den mulighed i betragtning, må man kalde det en ret dårlig forretning at investere i dansk superligafodbold.”

Hvad er investorenes motiv for at levere kapital med så ringe udsigt til økonomisk gevinst?

”Fundamentet for fodboldøkonomi, og sportsøkonomi i det hele taget, er følelser, indlevelse og identifikation. Det gælder for kunderne – det vil sige tilskuere og fans – men det gælder i vid udstrækning også for investorerne. De går ofte ind i en meget usikker investering,

Til trods for de store investeringer har superligaklubberne under ét kørt med underskud på driften i hovedparten af de seneste ti sæsoner. Hvorfor?

”Fordi de budgetterer alt for optimistisk og tager chancer, som ville have kostet flere af dem livet, hvis de havde opereret i andre brancher. Men på grund af velviljen hos fans, erhvervsfolk og politikere i lokalområdet bliver de gang på gang reddet. Det bedste eksempel er Brøndby, som fik eftergivet et trecifret millionbeløb af sine kreditorer tilbage i 1990'erne, og senest så vi i sommer den københavnske lokalpolitiker Allan Mylius Thomsen fra Enhedslisten træde frem med 250.000 kroner for at redde Valby-klubben Frem. Denne offervilje i kredsen omkring danske fodboldklubber gør, at klubberne har stor overlevelseskraft, selv om flere klubber har været endda meget tæt på økonomisk kollaps.”

» I dag skal man gå til dansk professionel håndbold eller ishockey, hvor pengene er kommet til senere, for at se de katastrofale regnskaber, som tidligere var udbredte inden for fodboldsporten «

Rasmus K. Storm, sportsforsker

fordi de identificerer sig med klubbens jagt på sportslig sejr og succes. Og i den sammenhæng bliver forrentning af den investerede kapital underordnet. Ved siden af denne primære begrundelse kan der dog også ligge et ønske om at købe sig ind i et netværk af andre erhvervsfolk og politikere omkring klubben.”

Hvordan ser superligaklubbernes økonomi ud i dag?

”Under et er den faktisk ganske stabil, selv om man godt kan frygte, at finanskrisen vil få negative konsekvenser også for superligaklubberne. FCK har længe været lokomotivet, der både sportsligt og økonomisk har ligget langt foran de øvrige klubber. Men her er man →

aktuelt løbet ind i vanskeligheder på grund af investeringer i blandt andet en forlystelsespark og ejendomme, samtidig med at den økonomisk meget vigtige deltagelse i Champions League for nylig glippede. I de andre superligaklubber har man gradvist udviklet mere stabile forretningsmodeller, end dem vi så tidligere. Så i dag skal man gå til dansk professionel håndbold eller ishockey, hvor pengene er kommet til senere, for at se de katastrofale regnskaber, som tidligere var udbredte inden for fodboldsporten. Man ser en slags evolutionær udvikling, hvor klubberne gradvist lærer at drive en professionel sportsforretning.”

Har pengene i dansk fodbold ændret sporten og i givet fald hvordan?

”Der er blevet større afstand mellem top og bund, og vi ser en mere og mere tæt sammenhæng mellem økonomisk styrke og sportslig succes. Derfor tror jeg heller ikke, vi kommer til at se et hold som Herfølge vinde Danmarks-mesterskabet – sådan som det stadig kunne lade sig gøre i sæsonen 1999/2000. Året efter røg klubben ud af Superligaen, og det peger på, at stabile resultater på banen også afhænger af en stabil økonomi. Først og fremmest på grund af køb og aflønning af spillere, som er enormt ressourcekrævende og samtidig det afgørende konkurrenceparameter i forhold til succes. Derfor vil en håndfuld klubber med FCK, Brøndby, OB og AaB i spidsen formentlig sidde på mesterskabet i mange år frem, mens gamle topklubber som Frem, Køge og Hvidovre ikke skal regne med nogensinde at komme tilbage i toppen. De har simpelthen ikke råd.”

Den samme udvikling med relativt få, helt dominerende klubber ses også i andre europæiske lande.

”Ja, og det skyldes igen pengenes betydning. Omsætningen i de største klubber i England, Italien og Spanien er nærmest eksploderet i de seneste 10-15 år, og det har øget koncentrationen af de bedste spillere på færre hold, som dominerer den hjemlige liga og kampe på europæisk niveau i Champions League. I mange af disse klubber ser vi de samme vanskeligheder med at skabe fornuftige driftsre-

sultater som herhjemme – på trods af at deres indtægter fra tilskuere, tv-rettigheder, reklame og sportstøj langt overstiger danske klubbers. Igen er udgifterne til spillere hovedårsagen. Men i stedet for at lægge låg på denne udvikling, har man fra politisk hold tøvet eller direkte forstærket udviklingen, fordi fodbold er for populært til, at man tør gribe ind og regulere.

» Gamle topklubber som Frem, Køge og Hvidovre skal ikke regne med nogensinde at komme tilbage i toppen. De har simpelthen ikke råd «

Rasmus K. Storm, sportsforsker

Italien har fx indført mulighed for, at klubberne kan afskrive udgifter til spillerkøb over en længere periode, end de pågældende spillerkontrakter løber.”

Men både din og international forskning i sportsøkonomi viser, at der faktisk ligger et rationale bag, når klubberne sætser hele butikken på at få fat i de bedste spillere?

”Det skyldes, at det for den enkelte klub er atafgørende at komme ind i den positive spiral, hvor man ligger i top og vinder mesterskaber og tjener penge på tv-rettigheder og sponsoraftaler. Hvis klubben flere sæsoner i træk falder ud og ikke kan nå toppen, kan det blive umuligt at nå derop igen. Men hvis den omvendt ligger i toppen og får økonomiske problemer, er der ofte hjælp at hente i kredsen omkring klubben.

Som hjemligt eksempel er Brøndby igen illustrativt. Klubben spillede helt nede i Danmarks-serien blot fire-fem år før, vi indførte betalt fodbold herhjemme. Men Brøndby kom med på vognen i de afgørende år, da pengene gradvist blev større. Og da klubben så brændte sig på blandt andet bank- og hoteldrift i starten af 1990'erne, var den blevet så stor, at kreditorer og andre interessenter var villige til at redde den igennem en af de værste økonomiske kriser, en dansk fodboldklub har befundet sig i.”

På europæisk niveau er EU begyndt at interessere sig for økonomien i de europæiske fodboldklubber. Hvorfor?

”Det skyldes, at fodboldøkonomien er blevet så stor, at der begynder at opstå et eksternt pres for regulering af branchen. Både EU-Kommissionen og EU-parlamentet har lavet kritiske rapporter med krav om, at fodboldklubberne opfører sig mere finansielt ansvarligt. På nationalt plan har man i Tyskland indført et krav om, at klubberne skal fremvise et budget med overskud, før de kan få licens. Og i Frankrig har man etableret et ‘fodboldpoliti’, som kan kræve indsigt i regnskaberne hos en klub og ultimativt fratage klubbens dens licens, hvis forholdene ikke er i orden. I England med den absolut største fodboldøkonomi i verden, har den politiske diskussion kørt i mere end ti år, men stadig uden at det har ført til andet end hensigtserklæringer og løftede pegefingre.”

Hvordan er dansk professionel fodbold reguleret?

”Vi har indført et licenssystem, som afkræver klubberne, at de kan fremvise en egenkapital svarende til 25 procent af spillernes samlede lønsum. Og den regel har formentlig været stærkt medvirkende til, at vi har fået mere ordnede forhold herhjemme. En lignende regel er netop blevet indført i dansk professionel klubhåndbold, hvor behovet for regulering er lige så stort, som det tidligere var inden for fodboldsporten.”

Er der en bagvedliggende årsag til, at økonomien i professionelle europæiske sportsklubber ofte er meget usund?

”Flere forskere peger på, at professionel sport i Europa udspringer af foreningslivet, mens den i USA har været opbygget som en forretning og et tv-underholdningsprodukt fra begyndelsen. Derfor er økonomien i professionel amerikansk sport som blandt andet ishockey, basketball og amerikansk fodbold generelt sundere, end vi ser i Europa.” ■

aktuelt løbet ind i vanskeligheder på grund af investeringer i blandt andet en forlystelsespark og ejendomme, samtidig med at den økonomisk meget vigtige deltagelse i Champions League for nylig glippede. I de andre superligaklubber har man gradvist udviklet mere stabile forretningsmodeller, end dem vi så tidligere. Så i dag skal man gå til dansk professionel håndbold eller ishockey, hvor pengene er kommet til senere, for at se de katastrofale regnskaber, som tidligere var udbredte inden for fodboldsporten. Man ser en slags evolutionær udvikling, hvor klubberne gradvist lærer at drive en professionel sportsforretning.”

Har pengene i dansk fodbold ændret sporten og i givet fald hvordan?

”Der er blevet større afstand mellem top og bund, og vi ser en mere og mere tæt sammenhæng mellem økonomisk styrke og sportslig succes. Derfor tror jeg heller ikke, vi kommer til at se et hold som Herfølge vinde Danmarks-mesterskabet – sådan som det stadig kunne lade sig gøre i sæsonen 1999/2000. Året efter røg klubben ud af Superligaen, og det peger på, at stabile resultater på banen også afhænger af en stabil økonomi. Først og fremmest på grund af køb og aflønning af spillere, som er enormt ressourcekrævende og samtidig det afgørende konkurrenceparameter i forhold til succes. Derfor vil en håndfuld klubber med FCK, Brøndby, OB og AaB i spidsen formentlig sidde på mesterskabet i mange år frem, mens gamle topklubber som Frem, Køge og Hvidovre ikke skal regne med nogensinde at komme tilbage i toppen. De har simpelthen ikke råd.”

Den samme udvikling med relativt få, helt dominerende klubber ses også i andre europæiske lande.

”Ja, og det skyldes igen pengenes betydning. Omsætningen i de største klubber i England, Italien og Spanien er nærmest eksploderet i de seneste 10-15 år, og det har øget koncentrationen af de bedste spillere på færre hold, som dominerer den hjemlige liga og kampe på europæisk niveau i Champions League. I mange af disse klubber ser vi de samme vanskeligheder med at skabe fornuftige driftsre-

sultater som herhjemme – på trods af at deres indtægter fra tilskuere, tv-rettigheder, reklame og sportstøj langt overstiger danske klubbers. Igen er udgifterne til spillere hovedårsagen. Men i stedet for at lægge låg på denne udvikling, har man fra politisk hold tøvet eller direkte forstærket udviklingen, fordi fodbold er for populært til, at man tør gribe ind og regulere.

» Gamle topklubber som Frem, Køge og Hvidovre skal ikke regne med nogensinde at komme tilbage i toppen. De har simpelthen ikke råd «

Rasmus K. Storm, sportsforsker

Italien har fx indført mulighed for, at klubberne kan afskrive udgifter til spillerkøb over en længere periode, end de pågældende spillerkontrakter løber.”

Men både din og international forskning i sportsøkonomi viser, at der faktisk ligger et rationale bag, når klubberne sætser hele butikken på at få fat i de bedste spillere?

”Det skyldes, at det for den enkelte klub er atafgørende at komme ind i den positive spiral, hvor man ligger i top og vinder mesterskaber og tjener penge på tv-rettigheder og sponsoraftaler. Hvis klubben flere sæsoner i træk falder ud og ikke kan nå toppen, kan det blive umuligt at nå derop igen. Men hvis den omvendt ligger i toppen og får økonomiske problemer, er der ofte hjælp at hente i kredsen omkring klubben.

Som hjemligt eksempel er Brøndby igen illustrativt. Klubben spillede helt nede i Danmarks-serien blot fire-fem år før, vi indførte betalt fodbold herhjemme. Men Brøndby kom med på vognen i de afgørende år, da pengene gradvist blev større. Og da klubben så brændte sig på blandt andet bank- og hoteldrift i starten af 1990'erne, var den blevet så stor, at kreditorer og andre interessenter var villige til at redde den igennem en af de værste økonomiske kriser, en dansk fodboldklub har befundet sig i.”

På europæisk niveau er EU begyndt at interessere sig for økonomien i de europæiske fodboldklubber. Hvorfor?

”Det skyldes, at fodboldøkonomien er blevet så stor, at der begynder at opstå et eksternt pres for regulering af branchen. Både EU-Kommissionen og EU-parlamentet har lavet kritiske rapporter med krav om, at fodboldklubberne opfører sig mere finansielt ansvarligt. På nationalt plan har man i Tyskland indført et krav om, at klubberne skal fremvise et budget med overskud, før de kan få licens. Og i Frankrig har man etableret et ‘fodboldpoliti’, som kan kræve indsigt i regnskaberne hos en klub og ultimativt fratage klubbens dens licens, hvis forholdene ikke er i orden. I England med den absolut største fodboldøkonomi i verden, har den politiske diskussion kørt i mere end ti år, men stadig uden at det har ført til andet end hensigtserklæringer og løftede pegefingre.”

Hvordan er dansk professionel fodbold reguleret?

”Vi har indført et licenssystem, som afkræver klubberne, at de kan fremvise en egenkapital svarende til 25 procent af spillernes samlede lønsum. Og den regel har formentlig været stærkt medvirkende til, at vi har fået mere ordnede forhold herhjemme. En lignende regel er netop blevet indført i dansk professionel klubhåndbold, hvor behovet for regulering er lige så stort, som det tidligere var inden for fodboldsporten.”

Er der en bagvedliggende årsag til, at økonomien i professionelle europæiske sportsklubber ofte er meget usund?

”Flere forskere peger på, at professionel sport i Europa udspringer af foreningslivet, mens den i USA har været opbygget som en forretning og et tv-underholdningsprodukt fra begyndelsen. Derfor er økonomien i professionel amerikansk sport som blandt andet ishockey, basketball og amerikansk fodbold generelt sundere, end vi ser i Europa.” ■